

ROMÂNIA

CURTEA MILITARĂ DE APEL

București, Șos. Progresului nr.41 sector 5

O.P. 69; C.P. 050692

Tel. 021-411.64.97; fax 021-410.79.25

Operator de date cu caracter personal:3888

Nr. A244 din 23.12.2015

**Doamnei Președinte
al ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE**

CERERE DE RECURS ÎN INTERESUL LEGII

formulată de Colegiul de Conducere al Curții Militare de Apel, conform hotărârii nr. 22 din 3 decembrie 2015

În temeiul art. 471 C.pr.pen. solicităm să vă pronunțați asupra chestiunilor de drept care au fost soluționate diferit de unele complete de apel constituite la nivelul instanței cu privire la infracțiunea de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe prev. de art.336 alin.(1) C.pen., începând cu 27.01.2015.

Practica neunitară a Curții Militare de Apel București s-a ivit după publicarea Deciziei Curții Constituționale nr.732 din 16.12.2014 în Monitorul Oficial nr.69 din 27.01.2015, prin care s-a statuat că sintagma „*la momentul prelevării probelor biologice*” din cuprinsul dispozițiilor art. 336 alin.(1) C.pen. – este neconstituțională, fiind incidente dispozițiile art.147 alin.(1) și (4) din Constituție.

Dispozițiile art. 336 alin. (1) C.pen. au fost interpretate diferit după cum textul neafectat de critica de neconstituționalitate este aplicabil (separat), prin ignorarea condiției de învinuire conținută în acea sintagmă, sau dimpotrivă, efectele Deciziei Curții Constituționale nr.732/2014 afectează întreaga structură a normei incriminatoare, în sensul dispozițiilor art.147 alin.(1) din Constituție, în absența intervenției Parlamentului.

Prin urmare chestiunea de drept care a generat interpretarea și aplicarea neunitară a legii (art.336 alin.1 C.pen.) a fost aceea de a se stabili **întinderea efectelor** Deciziei Curții Constituționale nr.732 din 16.12.2014, după publicarea în Monitorul Oficial, efecte prevăzute în alin.(1) al art.147 din Constituție, astfel:

„Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.”

Totodată, în jurisprudența sa Curtea Constituțională a statuat, cu valoare de principiu, că forța obligatorie ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta.

Prin urmare, atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sunt general obligatorii și se impune cu aceeași forță tuturor subiecților de drept (a se vedea în acest sens Decizia Plenumului Curții Constituționale nr.I/1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul contextului de constituționalitate, publicată în Monitorul Oficial nr.16 din 26 ianuarie 1995).

123

A) Într-o primă interpretare, unele complete de apel, - (majoritare) au reținut că prin declararea acelei sintagme ca neconstituțională nu se realizează o dezincriminare a infracțiunii de conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe.

Fapta respectivă rămâne încriminată chiar și în lipsa unei intervenții din partea legiuitorului după pronunțarea Deciziei Curții Constituționale nr.732/2014.

Singura consecință produsă prin absența intervenției legiuitorului rezidă în faptul că **stabilirea îmbibației alcoolice nu se mai face pe baza valorii pe care o are alcoolemia la momentul prelevării mostrelor biologice, ci în funcție de valoarea alcoolemiei din timpul conducerii vehiculului pe drumurile publice**, revenindu-se astfel la condiția incriminării din norma veche (art.87 alin. (1) din O.U.G. 195/2002), ipoteză care necesită recoltarea a două probe de sânge pentru stabilirea fazei intoxicației etilice (absorbție sau eliminare) și a ratei de eliminarea individuală, la solicitarea estimării retroactive a alcoolemiei, **atunci când suspectul sau inculpatul solicită aceasta** (Decizia 67/09.07.2015 – apel). Un alt complet de judecată (apel) a examinat fapta inculpatului prin raportare la condițiile de încriminare prev. de art.336 alin.(1) C.pen., ignorând consecințele Deciziei Curții Constituționale nr.732/16.12.2014 (Decizia 89/04.11.2015).

Opinia exprimată mai sus creează o **identitate** practică (**jurisprudențială**) între **efectele deciziilor** Curții Constituționale asupra dispozițiilor constatate neconstituționale („sunt **suspendate de drept**” și „își **încetează efectele juridice**”) - prevăzute în art. 147 alin. (1) din Constituție – cu instituția „**abrogării**” normei penale de către Parlament.

B) Într-o a doua interpretare s-a arătat că fapta de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului, în varianta simplă, a fost incriminată prin art.87 din O.U.G. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată în Monitorul

Oficial nr. 670/03.06.2006, care, la alin.1, prevede următoarele: „Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani”.

La 01.02.2014, prin art. 121 pct. 1 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (Monitorul Oficial nr. 757/12.11.2012) – a fost abrogat art. 78 din O.U.G. nr. 195/2002, republicat.

Fapta a fost incriminată, în varianta simplă, în noul Cod penal (art. 336 al.1), potrivit căruia: „Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă”.

Examinarea comparativă a celor două texte evidențiază cu ușurință că art. 336 al. 1 din Codul penal nu a preluat identic textul art. 87 al.1 din O.U.G. nr. 195/2002, ci a modificat condiția de incriminare referitoare la momentul existenței îmbibației alcoolice în sânge pentru a se putea constata întrunirea elementului material al laturii obiective a infracțiunii.

În timp ce din reglementarea anterioară se desprindea cerința ca îmbibația alcoolică în sânge, peste limita legală, să existe la momentul conducerii autovehiculului, dispozițiile art. 336 al. 1 Cod penal prevăd condiția ca autorul

124

faptei să aibă o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge la momentul prelevării mostrelor biologice, respectiv în cel mai scurt timp de la oprirea în trafic (art. 190 alin. 8 C.pr.pen.).

În vederea interpretării și aplicării unitare a dispozițiilor art. 336 al. 1 C.pen. a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept, în sensul de a se stabili rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice. Ca urmare, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a stabilit prin Decizia nr. 3/12.05.2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 392/12.05.2014, că în aplicarea art. 336 al. 1 Cod penal, în ipoteza unei duble prelevări de mostre biologice, rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel dat de prima prelevare.

Dezlegarea dată chestiunilor de drept este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial (art.477 al.3 C.pr.pen.), respectiv de la 12.05.2014.

Prin încheierea din 01.04.2014 Curtea de Apel Oradea a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.336 al.1 și 3 C.pen. cu titlul marginal „Conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe”. Ca urmare, prin Decizia nr.732/16.12.2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 69 din 27.01.2015, Curtea Constituțională a admis excepția de

neconstituționalitate ridicată din oficiu și a constatat că sintagma „*la momentul prelevării probelor biologice*” din cuprinsul dispozițiilor art.336 al.1 din Codul penal - este neconstituțională.

Considerentele deciziei Curții Constituționale, pe care se sprijină dispozitivul și care au aceeași valență general – obligatorie și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept, rețin că dispozițiile constatate neconstituționale aduc „**atingere prevederilor constituționale ale art.1 alin.(5) referitor la principiul respectării legilor și ale art.20 referitor la preeminența tratatelor internaționale privind drepturile omului asupra legilor interne, raportate la prevederile art.7 par.1 referitor la legalitatea incriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Sintagma menționată lipsește de previzibilitate norma de incriminare, în condițiile în care principiul respectării legilor și cel al legalității incriminării impun legiuitorului să legifereze prin texte suficient de clare și precise pentru a putea fi aplicate, inclusiv prin asigurarea posibilității persoanelor interesate de a se conforma prescripției legale.**

Destinatarii normei penale de incriminare trebuie să aibă o reprezentare clară a elementelor constitutive, de natură obiectivă și subiectivă, ale infracțiunii, astfel încât să poată să prevadă consecințele ce decurg din nerespectarea normei și să își adapteze conduita potrivit acesteia.

Elementu
alin.(1) d
drumurile
deținerii
prelevări
pur în sâ
sânge, c
aspectul
săvârșită
Fiind o
constitu
din însă
În
biologic
de mor
conduc
alcool
plaseaz
condiți
consur

125

Elementul material al laturii obiective a infracțiunii reglementate de art. 336 alin.(1) din Codul penal se realizează prin acțiunea de conducere pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge. Îmbibația alcoolică este procesul de pătrundere a alcoolului în sânge, consecința fiind provocarea unei stări de intoxicație (alcoolică). Sub aspectul urmării imediate, este vorba de o infracțiune de pericol, acțiunea săvârșită punând în primejdie siguranța circulației pe drumurile publice. Fiind o infracțiune de pericol, legătura de cauzalitate dintre acțiunea ce constituie elementul material al laturii obiective și urmarea imediată rezultă din însăși materialitatea faptei și nu trebuie dovedită.

Îmbibația alcoolică se determină prin analiza toxicologică a mostrelor biologice recoltate la un moment de timp mai mult sau mai puțin îndepărtat de momentul săvârșirii infracțiunii, care este cel al depistării în trafic a conducătorului vehiculului. Condiția ca îmbibația alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge să existe la momentul prelevării mostrelor biologice plasează, astfel, consumarea infracțiunii la un moment ulterior săvârșirii ei, în condițiile în care de esența infracțiunilor de pericol este faptul că acestea se consumă la momentul săvârșirii lor. Odată cu oprirea în trafic, încetează

starea de pericol pentru valorile sociale ocrotite de dispozițiile art. 336 din Codul penal, astfel încât, raportat la momentul prelevării mostrelor biologice, tragerea la răspundere penală nu se justifică. Stabilirea gradului de îmbibație alcoolică și, implicit, încadrarea în sfera ilicitului penal în funcție de momentul prelevării mostrelor biologice, care nu poate fi întotdeauna imediat următor săvârșirii faptei, constituie un criteriu aleatoriu și exterior conduitei făptuitorului în vederea tragerii la răspundere penală, în contradicție cu normele constituționale și convenționale mai sus menționate.

Latura subiectivă a infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului presupune vinovăția sub formă de intenție, care poate fi directă sau indirectă. Există intenție directă când conducătorul vehiculului prevede, ca fiind inevitabil, rezultatul faptei sale și, implicit, urmărește producerea lui prin săvârșirea acelei fapte. Există intenție indirectă când subiectul prevede rezultatul, nu-l urmărește, însă acceptă posibilitatea producerii lui. Or, modalitatea de incriminare prin acordarea de relevanță penală valorii alcoolemiei din *momentul prelevării mostrelor biologice nu permite destinatarilor normei penale să prevadă consecințele nerespectării acesteia*.

Prin Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, paragraful 225, Curtea a

reținut
actelor
îndepl
previz
precis
actulu
sfatul
spețe
acest
Rom
2011
augu
al R
octo
din
cri
Or
di
fu

126

reținut că una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative și că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat. Astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate – care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist – să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 2 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013).

Cu privire la principiul legalității incriminării și pedepsei, „*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*”, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în jurisprudența sa, că garanțiile consacrate de art.17 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale reprezintă o componentă esențială a supremației legii și ocupă

un loc primordial în cadrul sistemului de protecție a drepturilor omului, după cum atestă faptul că art. 15 din Convenție nu permite nicio derogare de la aceste garanții în caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii. Așa cum rezultă din obiectul și scopul său, art. 7 par. 1 trebuie interpretat și aplicat în așa fel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmărilor și a condamnărilor penale arbitrare. Noțiunea de „drept” utilizată în art. 7 par. 1, ce corespunde celei de „lege” din cuprinsul altor articole din Convenție, înglobează atât prevederile legale, cât și practica judiciară și presupune cerințe calitative, îndeosebi cele cu privire la accesibilitate și previzibilitate. Aceste cerințe calitative trebuie întrunite atât în ceea ce privește definiția unei infracțiuni, cât și cu privire la pedeapsa aplicabilă. Curtea de la Strasbourg consideră că este îndeplinită cerința ca legea să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării date acesteia de către instanțe și, dacă este cazul, în urma obținerii unei asistențe juridice adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa aplicabilă. În acest sens sunt, de exemplu, Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în *Cauza Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragrafele 33 și 34, Hotărârea din 24 ianuarie 2012, pronunțată în *Cauza*

128

Mihai Toma împotriva României, paragraful 26, și Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, paragrafele 77, 79 și 91.

De asemenea, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene a recunoscut în mod implicit, necesitatea respectării așteptărilor legitime ale cetățenilor cărora li se adresează o reglementare legală, spre exemplu, în Hotărârea din 29 iunie 2010, pronunțată în Cauza C-550/09 – *Proces penal împotriva lui E. și F.*, paragraful 59.”

De la data publicării în Monitorul Oficial, *deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii* și au putere numai pentru viitor (art. 147 al. 4 din Constituție).

Dispozițiile din lege *constatate ca neconstituționale sunt suspendate de drept* pe durata a 45 de zile de la publicarea deciziei în Monitorul Oficial, iar dacă în acest interval Parlamentul nu pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției, *sintagma constatată neconstituțională își încetează efectele juridice* (art. 147 al. 1 din Constituție).

Totodată, Decizia nr. 3 din 12.05.2014 a Înaltei Curții de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial nr. 392 din 28.05.2014, prin care s-a stabilit că în cazul dublei prelevări de mostre biologice, *rezultatul alcoolemiei cu relevanță penală este cel*

dat de prima prelevare – și-a încetat efectele odată cu publicarea în Monitorul Oficial a Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 16.12.2014, respectiv la 27.01.2015, în conformitate cu prevederile art. 147 alin. 4 din Constituție și cu cele ale art. 477¹ din C.pr.pen.

În consecință, *de la data de 27.01.2015, când a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 69 decizia 732/2014 a Curții Constituționale, sintagma „la momentul prelevării mostrelor biologice” din cuprinsul dispozițiilor art. 336 al. 1 C.pen., într-o primă etapă (45 de zile) a fost suspendată de drept, iar ulterior și-a încetat efectele juridice* deoarece Parlamentul nu a pus de acord aceste prevederi cu dispozițiile Constituției.

Potrivit art. 1 alin. 4 din Legea fundamentală *„Statul se organizează pe principiul separației și echilibrului puterilor în stat – legislativă , executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale”*, iar potrivit art.61 alin.1 *„Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării”*.

Raportat la aceste prevederi constituționale, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că prevederile legale care guvernează activitatea instanțelor judecătorești și fixează poziția lor față de lege, acceptă în mod unanim că **„atribuțiile judecătorului implică identificarea normei aplicabile, analiza conținutului său și o necesară adaptare a acesteia la faptele juridice pe care le-**

128

a stabilit, astfel încât legiuitorul aflat în imposibilitatea de a prevedea toate situațiile juridice lasă judecătorului investit cu puterea de a spune dreptul, o parte din inițiativă. Astfel în activitatea de interpretare a legii, *judecătorul* trebuie să realizeze un echilibru între litera și spiritul legii, între exigențele de redactare și scopul urmărit de legiuitor, *fără a avea competența de a legifera, prin substituirea autorității competente în domeniu*” (Decizia Curții Constituționale nr. 838/27.05.2009; Decizia Curții Constituționale nr. 265/06.05.2014).

Condiția de incriminare a faptei prevăzută în art. 336 al. 1 C.pen. privește momentul la care este necesară existența îmbibației alcoolice în sânge pentru a se putea constata întrunirea elementului material al laturii obiective a infracțiunii și, eventual, cuantificarea pedepsei.

După 27.01.2015, data publicării în Monitorul Oficial a Deciziei Curții Constituționale nr. 732/2014, prin care s-a constatat neconstituționalitatea sintagmei „*la momentul prelevării mostrelor biologice*” din cuprinsul art. 336 al. 1 C.pen. și în absența intervenției legislative, conform art. 147 al. 1 din Constituție, *dispozițiile art. 336 al. 1 C. pen., nu mai prevăd condiția de incriminare în ceea ce privește momentul la care este necesară existența îmbibației alcoolice în sânge pentru a se putea constata întrunirea elementului material al laturii obiective a infracțiunii.*

În absența acestei condiții esențiale din corpul legii (art. 336 al. 1 C.pen.), nu numai că destinatarii legii penale nu au o reprezentare clară a elementelor constitutive de natură obiectivă și subiectivă ale infracțiunii, încât să prevadă consecințele ce decurg din nerespectarea normei și să-și adapteze conduita potrivit acesteia, **ci fapta prevăzută de art.336 al.1 C.pen. – iese din sfera ilicitului penal** deoarece textul devine inaplicabil în absența acelei condiții – cerințe esențiale. Redactarea textului legii este subordonată dezideratului înțelegerii cu ușurință a textului de către **destinatarii acestuia**.

Considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 732/2014, – evocă exigențele de ordin constituțional pentru punerea de acord a prevederilor neconstituționale cu Legea fundamentală de către autoritatea legiuitoare deoarece nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât *în condițiile și în temeiul legii* (art.23 al.12 din Constituție).

Acele considerente nu pot adăuga la lege deoarece Curtea Constituțională nu este legislativ pozitiv, iar nici instanțele de judecată nu au competența de a legifera, prin substituirea autorității competente în domeniu (Decizia Curții Constituționale nr. 838/2009).

Parlamentul are **competența exclusivă** de a reglementa prin lege organică infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora. În virtutea dispozițiilor art. 73 alin. 3 lit.b) din Constituție , legiuitorul este liber să aprecieze pe lângă pericolul

social în funcție de care urmează să stabilească natura juridică a faptei incriminate, și **condițiile răspunderii juridice pentru această faptă.**

Principiul activității legii penale presupune, ca **regulă generală**, aplicarea legii tuturor infracțiunilor săvârșite în timpul cât aceasta se află în vigoare (art. 3 C. pen.). Acest principiu este indisolubil legat de cel al legalității (art. 2 C.pen.), care reprezintă o caracteristică specifică statului de drept, motiv pentru care legiuitorul constituant a statuat că „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie” (art. 1 al. 5 din Constituție). În materie penală prin Constituție s-a consacrat regula potrivit căreia „Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât **în condițiile și în temeiul legii**” (art.23 al. 12 din Legea fundamentală).

În situațiile de tranziție determinate de succesiunea legilor penale, regula activității legii penale cunoaște excepții, atunci când o infracțiune este săvârșită sub imperiul legii penale anterioare (ex.: fapta prevăzută de art. 87 al. 1 din O.U.G. nr. 195/2002), însă făptuitorul este urmărit penal, judecat ori execută pedeapsa sub imperiul noii legi penale (ex.: fapta prevăzută de art. 336 al. 1 C.pen.).

Într-o atare situație legislația a impus soluția legislativă cunoscută sub sintagma **principiul mitior lex**, consacrat la nivel constituțional prin art. 15 alin.

2, principiu potrivit căruia în situații determinate de succesiunea legilor penale se va aplica legea penală mai favorabilă, dispoziție preluată și în art. 5 C.pen.

Judecătorul nu poate face o comparație regulă cu regulă după metoda comparației diferențiale, între dispozițiile art. 87 al.1 din O.U.G. nr. 195/2002 și cele ale art. 336 al. 1 C.pen., pentru a alege o combinație a acestora cu scopul conservării incriminării faptei de conducere pe drumurile publice a unui vehicul de către o persoană care are în sânge o îmbibație alcoolică determinată care să întrunească elementul material al laturii obiective a acestei infracțiuni.

Fiecare regim represiv al acestei fapte, reprezentat fie din conținutul art.87 al. 1 din O.U.G. nr. 195/2002, fie de cel al art. 336 al.1 C.pen. (în vigoare de la 01.02.2014) – are propria sa logică, iar judecătorul nu poate distruge această logică amestecând reguli din cele două dispoziții penale diferite.

La această finalitate se ajunge dacă s-ar îmbrățișa punctul de vedere al Ministerului Public, exprimat în ședința publică conform căruia dispozițiile art. 336 al.1 C.pen. pot fi aplicate fără nici o restricție, prin **ignorarea sintagmei** „la momentul prelevării mostrelor biologice”, declarate neconstituționale.

Suspendarea de drept și, ulterior, încetarea efectelor juridice ale sintagmei declarate neconstituțională (art. 147 alin. (1) din Constituție) nu constituie o abrogare a acelei norme; acea sintagmă **continuă să facă parte din corpul legii** (art. 336 alin. (1) C.p.) până la intervenția puterii legislative, care are

120

le se atributul exclusiv de a dispune, eventual, **abrogarea unui text de lege**, în cadrul operațiunii de legiferare.

oda Pe de altă parte o atare interpretare conduce la **aplicarea normei penale în alte condiții decât cele voite de legiuitor**, ceea ce echivalează cu însușirea atributului de legislator pozitiv de către instanța de judecată.

cul Nu numai că această sintagmă reprezintă **o condiție-cerință esențială care definește elementul material al laturii obiective a infracțiunii**, ci ea stabilește granița dintre contravenție și infracțiune atunci când a prevăzut îmbibația alcoolică de 0,80 g/l alcool pur în sânge – ca limită pentru atribuirea valenței penale acestei fapte, îmbibație determinată la **momentul fixat de lege**.

7 a i Conținutul constitutiv al infracțiunii este o parte componentă a conținutului juridic și constă în acele condiții necesare pentru existența infracțiunii pe care le realizează făptuitorul. Pe baza acestui conținut constitutiv are loc tragerea la răspundere penală, căci fapta este incriminată **numai în configurația ei tipică**.

Concepția legiuitorului, reliefată în **norma juridică edictată în integralitatea ei** – prin încorporarea sintagmei declarate neconstituționale, **nu poate fi sfărâmată**, convertită sau modificată, direct sau indirect, pe cale de interpretare – de organul judiciar (procuror, judecător) chemat să aplice norma penală deoarece **fie acea regulă juridică este aplicată integral, în litera și spiritul ei, fie nu mai poate fi aplicată când o cerință – condiție esențială**

devine inoperabilă, în condițiile prevăzute în Constituție (art. 147 al. 1). Judecătorul nu poate distruge tipicitatea conținutului constitutiv a faptei, căci orice interpretare a normei penale este atașată integrității acelei norme.

Este atributul exclusiv al legiuitorului de a edicta normele legale pentru realizarea siguranței circulației rutiere, inclusiv prin sancționarea penală a faptelor grave, precum cea de conducere pe drumurile publice cu o îmbibație alcoolică peste o anumită limită. Participanții la traficul rutier au obligația de a-și adapta conduita în raport de normele stabilite, iar orice abatere sau încălcare a acestor reguli creează o stare de pericol, de nesiguranță pentru toți participanții la traficul rutier și favorizează producerea accidentelor de circulație și a urmărilor – uneori deosebit de grave – pe care acestea le implică.

Este necesară, deci, punerea de acord a prevederilor neconstituționale din cuprinsul art. 336 al. 1 C. pen. cu dispozițiile Constituției – de către Parlament (unica putere legislativă), conform art. 147 al. 1 din Legea fundamentală .

Considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 732/16.12.2014 -, publicată în Monitorul Oficial nr. 69/27.01.2015, conform cărora infracțiunea prevăzută de art. 336 al. 1 C. pen.- este una de pericol și se consumă la momentul săvârșirii ei, moment la care să se raporteze îmbibația alcoolică care conferă valență penală faptei (pct. 26), sunt utile nu numai pentru aplicarea dispozitivului deciziei cu care face corp comun – dar mai ales pentru punerea de acord de către

al. 1).
ci orice
pentru
ptelor
olică
dapta
estor
ficul
eori
din
nt
a
l

legiuitor a acestor dispoziții cu exigențele de constituționalitate acolo dezvoltate. Înșă, cum s-a arătat, **Curtea Constituțională nu este legislator pozitiv și nici judecătorul nu se poate substitui legiuitorului pentru a crea un regim represiv ad-hoc.**

În succesiunea normelor penale care incriminează fapta de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se disting **trei etape distincte**, care impun examinarea acestora prin raportare la aplicarea legii penale mai blânde, conform art. 5 C.pen., cu respectarea exigențelor de constituționalitate statuate în Decizia Curții Constituționale nr. 265/2014, astfel:

- A) –aplicarea dispozițiilor art. 87 al. 1 din O.U.G. nr. 195/2002, republicat, până la 01.02.2014, data intrării în vigoare a noului Cod penal;
- B) –aplicarea dispozițiilor art. 336 al. 1 C.pen., începând cu 01.02.2014;
- C) –publicarea în Monitorul Oficial nr. 69 a Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 16.12.2014, respectiv la **27.01.2015.**

Pentru faptele care definesc această infracțiune, săvârșită sub imperiul dispozițiilor art. 87 al. 1 din O.U.G. nr. 195/2002, în curs de judecată, până la 27.01.2015, urmează a se identifica legea penală mai blândă, conform art. 5 C.pen.

Pentru aceleași fapte, aflate în curs de judecată și în care nu s-a pronunțat o hotărâre definitivă, începând cu 27.01.2015, urmează a se observa **efectele**

Deciziei Curții Constituționale nr. 732/16.12.2014, conform art. 147 al. 1 din Constituție, prin constatarea ca neconstituțională a sintagmei „la momentul prelevării mostrelor biologice” din cuprinsul dispozițiilor art. 336 al. 1 C.pen., astfel încât **norma penală nu mai păstrează configurația juridică edictată de legiuitor**, în absența căreia judecătorul nu o poate aplica, iar efectul juridic imediat este cel prevăzut în art.4 C.pen. **respectiv dezincriminarea faptei**.

În concluzie, pentru faptele prevăzute de art. 87 al. 1 din O.U.G. nr. 195/2002 sau de art. 336 al. 1 C.pen., când de la săvârșirea infracțiunii și până la judecarea definitivă a cauzei, după data publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 732 din 16 decembrie 2014 în Monitorul Oficial, *respectiv 27.01.2015* – instanța va constata că sunt incidente dispozițiile art. 4 C.pen. privind *aplicarea legii penale de dezincriminare*, astfel încât deși fapta imputată există, aceasta nu mai este prevăzută de legea penală, ipoteză prevăzută în art. 16 alin. 1 lit. b teza I C.pr.pen., împrejurare care prin aplicarea art. 396 alin. 5 C.pr.pen., atrage achitarea inculpatului”.

Jurisprudența Curții Constituționale exprimată în analizarea compatibilității dispozițiilor legale criticate cu legea fundamentală a urmat un curs constant prin raportare la exigențele constituționale, statuându-se că - potrivit art.73 alin.(3) lit.h) din Constituție, Parlamentul are competența exclusivă de a reglementa prin lege organică infracțiunile, pedepsele și regimul executării

132

1 din
mentul
pen.,
tă de
nediat

acestora. În virtutea acestei prevederi constituționale, legiuitorul este liber să aprecieze, pe lângă pericolul social în funcție de care urmează să stabilească natura juridică a faptei incriminate, și condițiile răspunderii juridice pentru acea faptă.

Orice dispoziție normativă trebuie să respecte exigențele de **claritate** și **previzibilitate**, componente ale dreptului la un proces echitabil, conform art.21 alin.(3) din Constituție; în absența acestor exigențe se poate ajunge la o aplicare incorectă prin marja mare de apreciere lăsată instanțelor de judecată.

3. nr.
ină la
onale
15 -
area
a nu
za I
area

Cu privire la principiul legalității incriminării și pedepsei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în jurisprudența sa că garanțiile consacrate de art.7 par.1 din Convenție reprezintă o componentă esențială a supremației legii și ocupă un loc primordial în cadrul sistemului de protecție a drepturilor Omului după cum atestă faptul că art.15 din Convenție nu permite nicio derogare de la aceste garanții în caz de război sau alt pericol public ce amenință viața națiunii. Art.7 par.1, prin obiectul și scopul său, trebuie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririlor și condamnărilor arbitrare.

De altfel, Deciziile Curții Constituționale sunt întemeiate pe jurisprudența Curții de la Strasbourg în materia drepturilor omului, cu precădere în aplicarea art. 6 și 7 paragraful 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

rea
urs
vit
e a
irii

**Jurisprudența Înaltei Curții de Casație și Justiție după 27.01.2015,
data publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 732/16.12.2014
în Monitorul Oficial**

Până la momentul înaintării prezentului recurs în interesul legii, pe portalul Înaltei Curții de Casație și Justiție a fost identificată o singură hotărâre pronunțată,

prin care problema de drept avută în vedere a primit dezlegare printr-o hotărâre definitivă.

Astfel, prin Decizia penală nr. 236/A/23.06.2015, dată în dosarul nr. 4027/2/2013, a fost admis apelul declarat de inculpatul O.D. împotriva Sentinței penale nr. 364/F/20.11.2014 a Curții de Apel București, Secția I penală, a fost desființată în parte sentința atacată, menținând pedeapsa de 1 an închisoare aplicată de prima instanță pentru săvârșirea infracțiunii prev. de art. 87 alin.(1) din O.U.G. 195/2002 cu aplicarea art. 5 C.pen. privind legea penală mai blândă, în condițiile suspendării condiționate a executării pedepsei pe un termen de încercare de 3 ani, conform art. 81-83 C.pen. (1968).

Pe durata suspendării condiționate a executării pedepsei s-a dispus suspendarea executării pedepsei accesorii, conform art. 71 alin. (5) C.pen. (1968).

A fost înlăturată dispoziția primei instanțe de suspendare a executării pedepsei sub supraveghere, conform art. 86¹ - 86³ C.pen. (1968).

În esență, starea de fapt reținută de ambele instanțe constă în aceea că la data de 24.03.2012, în jurul orei 18³⁰, inculpatul O.D. (judecător) – a condus autoturismul pe D.N. 51 (județul Teleorman), având în sânge o alcoolemie teoretică (calculată retroactiv) de 1,65 g % la ora conducerii autoturismului.

Această valoare a fost determinată (teoretic) pe baza valorii alcoolemiei corespunzătoare celor două probe de sânge prelevate de la inculpat la ora 19,30 și, respectiv, la ora 20,30.

Considerentele instanței de apel (Înalta Curte de Casație și Justiție) ignoră efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 732/2014 referitoare la neconstituționalitatea sintagmei „la momentul prelevării mostrelor biologice”, din cuprinsul art. 336 alin.(1) C.pen.

Aceste dispoziții au fost examinate comparativ de completele de apel

133

„ prin metoda aprecierii globale a dispozițiilor de drept substanțial”, stabilindu-se că legea veche (art. 87 alin. (1) din (O.U.G. 195/2002) este mai favorabilă, în sensul dispozițiilor art. 5 C.pen.

Soluția propusă a fi pronunțată de majoritatea judecătorilor instanței (5 din 7) este cea examinată la punctul A (prima interpretare) pentru argumentele acolo arătate.

Anexăm următoarele hotărâri definitive, care cuprind soluții diferite, corespunzătoare :

- a) Punctului de vedere A) : deciziile nr. 67 din 9.12.2015 și nr. 89 din 04.11.2015
- b) Punctului de vedere B): deciziile nr.84 din 15.10.2015, nr.85 din 15.10.2015 și nr.86 din 15.10.2015

Președintele
Curții Militare de Apel
Colonel magistrat
Radu STANCU

Judecător delegat pentru măsurile
privind unificarea practicii
Colonel magistrat
Constantin UDREA

Prim grefier
S.C. Viorica STOIAN